

italians: Brescia *sbrì* 'vímet', piem. *brin* 'afestuca, fuscello' ('canyeta, brossa, branquilló'), o 'cabell' en altres parlars del Piemont, Alessandria *bren* 'floc de cabells' (Bolelli, *It. Dial.* xvii, 166). Segurament no hi ha cap relació ni amb l'irl. ant. *brosnae* 'foix de llenya' (com havia pensat Thurneysen, cf. Pok., *IEW*, 174), ni amb l'irl. ant. *broth* 'espiga de cereal' (VHenry), ni amb el rar ags. *brogne* 'fulles, mates' (Pedersen, Walde). Però és més probable que s'emparenti amb l'indoeur. BHREI- 'agut, punxent', 'tallar amb cina afilada' (Pok., *IEW*, 166; o sigui l'arrel de què hem parlat ja en BRESCA i en BRÈVOL). Passat que fos mot cèltic pre-indoeuropeu.

El nostre mot ha sofert sovint encreuaments. A Espinelves se sent a parlar de *les brixes* de la ginesta (1935): *bri* × *punxa*. En el Rosselló, etc., de *brinsa* 'brot, branquilló' (Saisset, *Catalanades*, 249; DCEC 1, 460), forma anàloga a la cast. *brizna*: almenys aquell (i possiblement aquesta) per encreuament amb *vinça*.

DERIV.: *Brina*. *Brinada*. *Brinca*, veg. supra. *Brinet*; *brineta* [1458, *AlcM*]. *Brinói*. *Brinós*. *Abrinar*. *Esbrinar* [1695, Lacav.]; ⁴ *DTorra*, 1757; 1803, Belv.; Lab., 1839; 1883, N. Oller]; ⁵ *esbrinament* [Lacav.]; *esbrinador* [Lacav.]; *esbrinadís* [1877, *Atl.*]. *Desbrinar* 'esbrinar', val.; a Cerdanya he sentit *esdebrinar* que s'embla combinació de les dues formes, o simplement encreuament amb *endevinar*.

¹ Carreras Candi, *Misc. Hist. Cat.* II, 177. És sabut que *bri* apareix sovint en la variant *brin* en tals combinacions davant de i vegetals abrinats com el safrà: «un parell de lançols de *brin* de li», inv. de 1430 en el *DAG*; lançols de *brin* de canyem, 1410 (*AlcM*). Potser aqueix *brim* no és més que una mala lectura o abreviatura mal solucionada. Una frase quasi igual, endemés, apareix en el mateix procés a la p. 181. — ² Pertot són filaments o branquillons prims. Mn. Griera seria víctima d'un plaga quan a St. Hilari li feren escriure que allí és un «tronc gruixut com una cuixa» (*BDLC* VII, 145). — ³ Tanmateix almenys el femení *brinca* deu ser una altra cosa: dubto, però, que es tracti d'una formació preromana *BRINICA. Més aviat encreuament de *bri* (*brin*) amb *branca*. El trobem d'una banda en fonts valencianes, com Sanelo (*brinca* «caña del cáñamo», fº 41), de l'altra a l'extrem N. en el sentit de «engruna»: «els destapa la gerra: no els calgué cap hora per deixar-la neta, que ni una *brinca* no hi deixaren en relleu», Cayrol (*Contalles Cerd.*, 66). Cf. murc. *branca* 'bri', Ga. Soriano. — ⁴ «Examinar per menut (alg. c.): subtilius vestigare ---; *esbr. lo lloch de un llibre*: libri locum studiosius exagitare exprimentae sententiae gratia --- *No es menester esbrinar tots los mots de una lley*». El sentit etimològic de 'separar a brins un vegetal' el trobem en Pons i Massaveu: «desembutxacàvem un bossí de regalèssia, ja seca y mastegadota, n'*esbrinàvem* un pessiguet, caragolant-lo en una llenca de paper fi --- pujant a encendre lo mal clos cigarro ---» (*La colla del carrer, Memòries*, 1868-76, III, p. 25). — ⁵ «Lo mercat a tal dia corresponent sens que jamay

n'haja pogut *esbrinar* la causa, se verifica lo dil·luns», Vidal i Valenciano (*Rosada d'estiu*, 293); «encara no't crec del tot: jo *esbrinaré* si és veritat que la Sofia està promesa», NOLLER (*Papa*, 98); 'assabentar-se'n': «a casa hi entraven els diners a portadores --- que si l'amo de la casa ho hagués arribat a *esbrinar* que hi tenia aquell carregament que li espatllava 'ls sostres de la finca, 'm treu punt en blanc de la propietat», EmVilanova (*P. y Rient*, 141.4); «les més atrevides afirmacions, eren sospesades, trinxadés y *esbrinades*, ab una perfidiositat pròpia de l'antic escolàstic cerverí», MVayreda (*Sang Nova* VI, iv, 4.87); «per aixó com, en la crosta de la terra, les capes geològiques representen el ròssec de totes les edats passades, en les institucions socials d'avui en dia podria *esbrinar-se* la història de la humanitat», «Quina és la veritable? No és tan pla com aixó l'*esbrinar-ho*», Coromines (*Presons Im.*, 43, 15); «veuràs una ànima lleugera, incapàs de *esbrinar* el misteri de la seva vida», «els meus pares --- çno sents la necessitat de coneixe'ls millor, d'*esbrinar* els seus defectes i les seves preocupacions per respectar-los millor?» i «*esbrinar* els pensaments» 'analitzar-los', cartes familiars de Coromines (25-VII-1901, 13-VIII-1901, 23-XII-1900). Vegeu encara d'altres passatges d'escr. Renaix. en el *DBal*.

Brià, V. *brians*

BRIAL, de l'oc. ant. *bliald*, *blizaud*, 'faldó que les dones i els guerrers duïen sota la gonella o la cota', provinent d'una forma primitiva BLIDALD d'aspecte germànic però en realitat d'etimologia desconeguda. □ ¹ *a. doc.*: *brisallo*, forma llatinitzada en un doc. cat. de 1082; *bliaud*, 1112; *brial*, 1269.

En llengua d'oc, que és on el mot sorgeix en data més antiga, ja apareix *blidall* molt a principis del S. XI (o c. l'a. 1000) en la *Cançó de Santa Fe*, un dels textos més antics d'aquesta llengua (A. Thomas, *Rom.* xli, 448); forma de gran valor, car en aquest text la -D- intervocàlica etimològica apareix conservada constantment i el grup -LD final hi apareix sistemàticament assimilat en -ll (= ll); com observa Thomas, tant aquesta forma com la forma *blizaut*, que després predominava, obliguen a partir d'una base BLIDALD i no pas *BLI-ALT com suposava M-L. (*REW* 1, 1169) ni *BLIDALT com li esmenà Wartburg (*FEW* 1, 408-9); Gamillscheg (*Miscel. Coelbo*, c. 1945, 191-3) imaginà una base germ. *BLIOHFALD composta en francic amb el sentit de 'faldó de color, faldó brillant' (de *blich* + *fald* 'plec, falda'), amb un procés fonètic ben extraordinari (per no dir impossible: la -F- difícilment podia sonoritzar-se en aquesta posició, condició prèvia per a una dissimilació eliminatòria), i després el mot hauria hagut de passar del francès a l'occità, amb una violenta ultracorrecció de la pèrdua de la -D- entre vocals en francès: el català acaba de demostrar la impossibilitat d'aquesta idea, vistos els dos fets: en català es documenta tant o més sovint i des d'un poc abans